TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2009. gada 1. oktobrī *

Lieta C-3/08

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Tribunal du travail de Nivelles* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 18. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2008. gada 8. janvārī, tiesvedībā

Ketty Leyman

pret

Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI).

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), Dž. Arestis [*G. Arestis*] un J. Malenovskis [*J. Malenovský*],

* Tiesvedības valoda — franču.

ģenerāladvokāts: M. Pojarešs Maduru [*M. Poiares Maduro*],
sekretārs: M. A. Godisārs [*M.-A. Gaudissart*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 17. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— K. Leimanes [*K. Leyman*] vārdā — E. Pirē [*E. Piret*], *avocat*,

— Beļģijas valdības vārdā — L. van den Bruka [*L. Van den Broeck*], pārstāve,

— Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*] un M. Norta [*M. Noort*], pārstāves,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — V. Džeksone [*V. Jackson*], pārstāve, kurai palīdz T. Vards [*T. Ward*], *barrister*,

— Eiropas Savienības Padomes vārdā — M. Veiga [*M. Veiga*] un D. Kanga Fano [*D. Canga Fano*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — M. van Hofs [*M. van Hoof*] un F. Kreišics [*V. Kreuschitz*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2009. gada 19. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, kura grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 13. aprīļa Regulu (EK) Nr. 647/2005 (OV L 117, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula Nr. 1408/71"), 40. panta 3. punktu, kā arī dažu Beļģijas tiesību aktu attiecībā uz invaliditātes pabalstiem aspektu atbilstību Kopienu tiesībām.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp K. Leimani, Beļģijas pilsoni, un *Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI)* [Beļģijas sociālā nodrošinājuma dienestu] (*INAMI*) saistībā ar datumu, sākot no kura K. Leimanei ir tiesības saņemt invaliditātes pensiju.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Regulas Nr. 1408/71 13. pantā ir noteikts:

"1. Ievērojot 14.c un 14.f pantu, uz personām, kurām piemērojama šī regula, attiecas tikai vienas dalībvalsts tiesību akti. Minētos tiesību aktus nosaka saskaņā ar šo sadaļu.

2. Ievērojot 14. līdz 17. pantu:

a) persona, kas ir nodarbināta vienā dalībvalstī, ir pakļauta šīs valsts tiesību aktiem arī tad, ja tā dzīvo citā dalībvalstī vai ja citā dalībvalstī atrodas tā uzņēmuma vai indivīda juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta, kurā minētā persona tiek nodarbināta;

[..]."

4 Regulas Nr. 1408/71 37. pantā ir paredzēts:

"1. Darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, uz ko secīgi vai pārmaiņus attiekušies divu vai vairāku dalībvalstu tiesību akti un kas pabeidzis apdrošināšanas laikposmus vienīgi saskaņā ar tādiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem invaliditātes pabalstu summa ir atkarīga no apdrošināšanas laikposmu ilguma, saņem pabalstus saskaņā ar 39. pantu. Šis pants neskar saskaņā ar 8. nodaļu piešķirtos pensiju palielinājumus vai papildinājumus attiecībā uz bērniem.

2. Šīs regulas IV pielikuma A daļā ir uzskaitīti šā panta 1. punktā minētie tiesību akti, kas ir spēkā katrā attiecīgajā dalībvalstī."

5 Regulas Nr. 1408/71 40. panta formulējums ir šāds:

"1. Darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, uz ko secīgi vai pārmaiņus attiekušies divu vai vairāku dalībvalstu tiesību akti, no kuriem vismaz viens nav tāda veida, kas minēts 37. panta 1. punktā, saņem pabalstus saskaņā ar 3. nodaļu, ko analoģiski piemēro, ņemot vērā 4. punktu.

2. Tomēr darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, kam iestājusies darba nespēja ar tai sekojošu invaliditāti, kamēr uz to attiecas IV pielikuma A daļā uzskaitītie tiesību akti, saņem pabalstus saskaņā ar 37. panta 1. punktu ar šādiem nosacījumiem:

— viņš atbilst šo tiesību aktu nosacījumiem vai citu tāda paša veida tiesību aktu nosacījumiem, attiecīgā gadījumā ņemot vērā 38. pantu, bet neizmantojot apdrošināšanas laikposmus, kas pabeigti saskaņā ar tādiem tiesību aktiem, kas nav uzskaitīti IV pielikuma A daļā.

un

— viņš neatbilst nosacījumiem par tiesībām uz invaliditātes pabalstiem saskaņā ar tādiem tiesību aktiem, kas nav uzskaitīti IV pielikuma A daļā.

un

— viņš nepiesaka savas iespējamās tiesības uz vecuma pensiju saskaņā ar 44. panta 2. punkta 2. teikumu.

3. a) Nosakot tiesības uz pabalstiem saskaņā ar IV pielikuma A daļā uzskaitītajiem kādas dalībvalsts tiesību aktiem, kas ļauj piešķirt invaliditātes pabalstus

attiecīgajai personai tikai tad, ja tā saņēmusi slimības pabalstus naudā vai ir bijusi darbnespējīga kādā noteiktā laika posmā, gadījumā, ja darbiniekam vai pašnodarbinātajai personai, kas ir bijusi pakļauta šiem tiesību aktiem, ir iestājusies darba nespēja, kas noved pie invaliditātes, kamēr viņa ir pakļauta citas dalībvalsts tiesību aktiem, ir jāņem vērā, neskarot 37. panta 1. punktu:

i) ikviens laika posms, kura laikā attiecībā uz darbnespēju viņa saskaņā ar šīs otras dalībvalsts tiesību aktiem saņēma slimības pabalstus naudā vai tā vietā turpināja saņemt algu;

ii) ikviens laika posms, kura laikā attiecībā uz invaliditāti, kas iestājusies pēc šīs darbnespējas, viņa saņēma pabalstus šīs 2. nodaļas un 3. nodaļas nozīmē, kas saskaņā ar šīs otrās dalībvalsts tiesību aktiem piešķirti attiecībā uz invaliditāti,

tā, it kā tas būtu laika posms, kurā viņai tikuši maksāti slimības pabalsti naudā saskaņā ar pirmās dalībvalsts tiesību aktiem vai kurā viņa ir bijusi darbnespējīga šo tiesību aktu nozīmē.

b) Tiesības uz invaliditātes pabalstiem saskaņā ar pirmās dalībvalsts tiesību aktiem iegūst vai nu pēc tam, kad beidzies pagaidu slimības kompensācijas laika posms, kā noteiks šajos tiesību aktos, vai arī pēc tam, kad beidzies iepriekšējais darbnespējas laika posms, kā noteikts šajos tiesību aktos, bet ne agrāk par:

i) dienu, kurā persona iegūst tiesības saņemt a) apakšpunkta ii) daļā minētos invaliditātes pabalstus saskaņā ar otrās dalībvalsts tiesību aktiem

vai

ii) dienu, kas seko pēc pēdējās dienas, kurā attiecīgā persona ir tiesīga uz slimības pabalstiem naudā saskaņā ar otrās dalībvalsts tiesību aktiem.

4. Lēmums, ko kādas dalībvalsts institūcija pieņēmusi attiecībā uz pieprasītāja invaliditātes pakāpi, ir saistošs jebkuras citas dalībvalsts institūcijai ar noteikumu, ka V pielikumā ir atzīta atbilstība starp šo valstu tiesību aktiem attiecībā uz invaliditātes pakāpi."

6 Regulas Nr. 1408/71 IV pielikuma A daļā, starp tāda veida spēkā esošajiem tiesību aktiem, kas paredzēti šīs regulas 37. panta 1. punktā, minēta Beļģijas vispārējās invaliditātes sistēma, taču netiek minēta Luksemburgas invaliditātes sistēma.

7 Šīs regulas V pielikumā ir atzīta atbilstība starp Beļģijas vispārējo invaliditātes sistēmu un Luksemburgas Lielhercogistes darba ņēmēju un fiziska darba strādnieku invaliditātes sistēmu attiecībā uz noteikumiem, kas nosaka invaliditātes pakāpi.

Beļģijas un Luksemburgas tiesību akti

8 Saskaņā ar Beļģijas 1994. gada 14. jūlija likuma par veselības apdrošināšanu un pabalstiem (turpmāk tekstā — "1994. gada likums") 87. pantu:

"Darbnespējīgs [..] saņēmējs par katru darba dienu no brīža, kad sākas tā darbnespēja, [..] vienu gadu saņem pabalstu, sauktu par "primārās nespējas pabalstu"."

9 Saskaņā ar 1994. gada likuma 93. pantu:

"Ja darbnespēja turpinās pēc primārās nespējas laika posma, viņam par katru nespējas darba dienu [..] maksā pabalstu, sauktu par "invaliditātes pabalstu"."

10 Beļģijas tiesībās invaliditātes pensija nav atkarīga no apdrošināšanas laika posma ilguma.

11 Luksemburgas tiesībās, tiklīdz darbnespēja tiek atzīta par paliekošu vai pastāvīgu, tiesības uz invaliditātes pensiju ir no profesionālās darbības izbeigšanas pirmās dienas. Invaliditātes pensijas apmērs ir atkarīgs no apdrošināšanas laika posma ilguma.

12 Beļģijas-Luksemburgas konvencija par pārrobežu darbinieku sociālo nodrošinājumu un nobeiguma protokols, kas parakstīti 1994. gada 24. martā Arlonā un apstiprināti ar 1995. gada 28. aprīļa likumu (1995. gada 7. jūnija *Moniteur belge,* 16139. lpp.), nosaka, ka pārrobežu darba ņēmējiem Beļģijas invaliditātes pabalsts tiek izmaksāts līdz primārās darbnespējas laika posma beigām.

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

13 K. Leimane bija nodarbināta Beļģijā laika posmā no 1971. līdz 2003. gadam. Kopš 1999. gada viņa dzīvo Luksemburgā un kopš 2003. gada augusta ir iekļauta Luksemburgas sociālās nodrošināšanas sistēmā.

14 2005. gada 8. jūlijā Luksemburgas kompetentās iestādes atzina K. Leimani par darbnespējīgu laika posmā no 2005. gada 8. jūlija līdz 2012. gada 29. februārim, datumam, kurā viņa iet pensijā. Līdz ar to viņai tika piešķirta invaliditātes pensija par Luksemburgā pabeigtajiem apdrošināšanas laika posmiem. Luksemburgas iestāde K. Leimanei noteica pensijas mēneša summu EUR 322,83 apmērā.

15 Izskatot K. Leimanes iesniegumu par invaliditātes pabalsta piešķiršanu, kas aprēķināts par Beļģijā pabeigtajiem apdrošināšanas laika posmiem, *INAMI* ar 2006. gada 23. jūnija lēmumu piešķīra viņai pabalstu, kura mēneša summa ir EUR 737,10, sākot ar 2006. gada 8. jūliju saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 40. panta 3. punkta b) apakšpunktu un 1994. gada likuma 93. pantu.

16 K. Leimane iesniedza prasību iesniedzējtiesā par iepriekš minēto *INAMI* lēmumu, lūdzot, lai viņai piešķirtās invaliditātes pensijas izmaksas datums tiktu noteikts, sākot ar 2005. gada 8. jūliju.

17 Šādos apstākļos *Cour du travail de Nivelles* [Niveles darba tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Regulas [Nr.] 1408/71 40. panta 3. [punkta] b) [apakšpunkts] un [1994. gada likuma] 93. pants ir pretrunā EK līguma 18. pantam tādējādi, ka darba ņēmēja, kas dzīvo un strādā A tipa valstī (šajā gadījumā Beļģijā) un pārceļas uz B tipa valsti (šajā gadījumā Luksemburgas Lielhercogisti), gadījumā tie neatļauj pirmajā darbnespējas gadā piešķirt pabalstu, ņemot vērā nodarbinātības laika posmu un veiktās iemaksas A tipa valstī (Beļģijā)?

2) Vai Regulas [Nr.] 1408/71 40. panta 3. [punkta] b) [apakšpunkts] un [1994. gada likuma] 93. pants ir pretrunā EK līguma 18. pantam tādējādi, ka darba ņēmēja, kas dzīvo un strādā A tipa valstī (šajā gadījumā Beļģijā) un pārceļas uz B tipa valsti (šajā gadījumā Luksemburgas Lielhercogisti), gadījumā tie diskriminē šo darba ņēmēju, kas izmanto savu pārvietošanās brīvību, neļaujot tam pirmajā darbnespējas gadā piešķirt pabalstu, ņemot vērā nodarbinātības laika posmu un veiktās iemaksas A tipa valstī (Beļģijā)?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

18 Ievadā jāatzīmē, ka, lai arī iesniedzējtiesas uzdotajos jautājumos ir ietverta atsauce uz EKL 18. pantu, uz tādu situāciju, kāda pastāv pamata lietā, attiecas EKL 39. un 42. pants.

19 Gan no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, gan no Tiesai iesniegtajiem apsvērumiem skaidri redzams, ka K. Leimane pārcēlās uz dzīvi Luksemburgā, lai tur strādātu algotu darbu.

20 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka EKL 18. panta, kurā katram Eiropas Savienības pilsonim vispārējā veidā paredzētas tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, speciālā norma ir atrodama EKL 39. pantā, kas attiecas uz darba ņēmēju brīvu pārvietošanos (skat. 2007. gada 26. aprīļa spriedumu lietā C-392/05 *Alevizos*, Krājums, I-3505. lpp., 66. punkts, un 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-287/05 *Hendrix*, Krājums, I-6909. lpp., 61. punkts).

21 Pastāvot šādiem apstākļiem, uzdotie jautājumi ir jāsaprot tā, ka to mērķis būtībā ir noskaidrot, vai EKL 39. un 42. pants ir jāinterpretē tādā veidā, ka tie nepieļauj tādu nosacījumu kā 1994. gada likuma, kas ieviests saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 40. panta 3. punkta b) apakšpunktu, 93. pantā minēto, kas rada situāciju, ka personai, šajā gadījumā K. Leimanei, kura pēc dzīvošanas un strādāšanas Beļģijas Karalistē — dalībvalstī, kurā ir A tipa tiesību akti, — pārcēlās uz dalībvalsti, kurā ir B tipa tiesību akti, tiek atņemtas tiesības saņemt no pirmās dalībvalsts kompetentās institūcijas jebkādu pabalstu par pirmo darbnespējas gadu, tādā veida radot diskrimināciju par ļaunu darba ņēmējam, kurš izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties.

22 Šajā sakarā jau sākotnēji būtiski uzsvērt, ka Regula Nr. 1408/71 nolūkā koordinēt dalībvalstu invaliditātes apdrošināšanas sistēmas paredz nodalījumu atkarībā no tā, vai darba ņēmējs ir bijis pakļauts tikai tādiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem pabalsta apmērs nav atkarīgs no laika posmiem, par kuriem veiktas apdrošināšanas iemaksas (A tipa tiesību akti) — situācija, kas aprakstīta šīs regulas 37.–39. pantā, — vai arī darba ņēmējs ir bijis pakļauts vai nu tikai tādiem tiesību aktiem, saskaņā ar kuriem izmaksājamā pabalsta apmērs ir atkarīgs no iepriekš minētā laika posma ilguma (B tipa tiesību akti), vai arī viņš ir bijis pakļauts abu iepriekš minēto tipu tiesību aktiem, kā tas ir šīs regulas 40. pantā aprakstītajā gadījumā.

23 Darba ņēmēji, kuri atrodas situācijā, kas minēta Regulas Nr. 1408/71 40. pantā, invaliditātes pabalstu saņem saskaņā ar šīs regulas noteikumiem, kas attiecas uz vecuma un pēcnāves pabalstiem, ko piemēro analoģiski.

24 Lai arī sistēma, kas attiecas uz darba ņēmējiem, kuri atrodas Regulas Nr. 1408/71 37.–39. pantā aprakstītajā situācijā, vismaz attiecībā uz šo lietu paredz, ka tikai viena dalībvalsts saskaņā ar savu tiesību sistēmu nosaka tiesības uz invaliditātes pabalstiem, kā arī tos izmaksā, sistēma, kas attiecas uz darba ņēmējiem, kuri atrodas šīs regulas 40. pantā paredzētajā situācijā, nosaka, ka principā invaliditātes pabalsti jāizmaksā, ņemot vērā visus atšķirīgos tiesību aktus, kuriem ir bijis pakļauts darba ņēmējs, un šādā gadījumā iepriekš minētais darba ņēmējs saņem no katras attiecīgās dalībvalsts invaliditātes pabalstu, kas aprēķināts saskaņā ar šīs regulas 46. panta noteikumiem, ņemot vērā laika posmus, par kuriem ir veiktas apdrošināšanas iemaksas saskaņā ar tam piemērojamajiem tiesību aktiem.

25 Pamata lietā, tā kā prasītāja bija pakļauta A tipa tiesību aktiem, proti, Beļģijas invaliditātes apdrošināšanas sistēmai, un arī B tipa tiesību aktiem, proti, Luksemburgas invaliditātes apdrošināšanas sistēmai, minētā pabalsta aprēķināšanu un izmaksu saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 46. pantu veica Beļģijas un Luksemburgas kompetentās iestādes, kuras bija spējīgas noteikt invaliditātes pabalsta mēneša maksājumu, kas katrai no tām attiecīgi jāmaksā, un to nav apstrīdējuši arī pamata lietas dalībnieki.

26 Tomēr iepriekš minētās iestādes nevar vienoties par datumu, sākot no kura bija jāsāk maksāt Beļģijas invaliditātes pabalstu.

Par Beļģijas slimības un invaliditātes apdrosināšanas sistēmu un primārās darbnespējas pabalstu

27 No lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu un Tiesai iesniegtajiem apsvērumiem, it īpaši Beļģijas valdības iesniegtajiem, izriet, ka Beļģijā spēkā esošajā sistēmā slimības apdrošināšana un invaliditātes apdrošināšana ir apkopotas vienotā režīmā tā, lai darba ņēmējam, kurš kļuvis darbnespējīgs, vispirms tiktu piemērots režīms, kas attiecas uz pārejošu darbnespēju, un tikai pēc noteikta laika tiktu piemērots režīms, kas paredzēts pilnīgas vai daļējas — ilglaicīgas vai arī paliekošas — darbnespējas gadījumā.

28 Beļģijā uz darba ņēmēju darbnespējas stāvoklī sākotnēji attiecas slimības apdrošināšana viena gada garumā, kura laikā viņš saņem tā saukto "pirmās darbnespējas" pabalstu. Pēc tam, proti, pēc šī laika posma beigām, ja darba ņēmējs joprojām ir darbnespējīgs, viņam tiek piemērota invaliditātes apdrošināšana un viņš attiecīgi saņem invaliditātes pensiju.

29 Šī sistēma tādējādi nenovelk robežu starp to, vai darba ņēmējs atrodas pārejošas darbnespējas stāvoklī, tādā kā slimība, vai paliekošas darbnespējas stāvoklī, tādā kā invaliditāte. Pārejoša darbnespēja un invaliditāte atšķiras tikai ar to, ka invaliditāte ir darbinieka darbnespējas stāvoklis, kas ilgst vairāk nekā vienu gadu.

30 Luksemburgas sistēma savukārt nošķir slimības apdrošināšanu un invaliditātes apdrošināšanu tādā veidā, ka, ja darba ņēmējam ir konstatēts pārejošs darbnespējas stāvoklis, uz viņu attiecas slimības apdrošināšanas režīms, kas dod tiesības saņemt slimības pabalstu, savukārt, ja viņam konstatēts paliekošas vai pastāvīgas invaliditātes stāvoklis, tad uz viņu attiecas invaliditātes apdrošināšanas režīms, kas dod tiesības saņemt invaliditātes pensiju.

31 No tā izriet, ka sistēmas, kurās ir apvienota slimības apdrošināšana un invaliditātes apdrošināšana, kā tas ir Beļģijā, neparedz invaliditātes atzīšanu, ja pirms tās nav bijis primārās darbnespējas periods, kā rezultātā šāda invaliditātes atzīšana, ko nodrošina cita dalībvalsts, tostarp Luksemburgas Lielhercogiste, rada sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas grūtības, ja, kā tas ir šajā pamata lietā, piemērojot Regulas Nr. 1408/71 40. un 46. panta noteikumus, izmaksa jāveic saskaņā ar dažādām sistēmām.

32 Lai arī saskaņā ar Luksemburgas tiesību aktiem tiesības saņemt invaliditātes pensiju ir no pirmās darbnespējas dienas, saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem šāda pabalsta izmaksāšana nesākas, pirms nav pagājis viena gada periods, kura laikā Beļģijā dzīvojošs darba ņēmējs darbnespējas gadījumā saņem primārās darbnespējas pabalstu.

33 Šādos gadījumos Beļģijas kompetentās iestādes uzskata, ka Regulas Nr. 1408/71 40. panta 3. punkta b) apakšpunkts jāinterpretē tādā veidā, ka tiesības uz Beļģijas invaliditātes pabalstu pienākas no brīža, kad pagājis viena gada primārās darbnespējas laika posms. Turklāt šīs iestādes nepiešķir darba ņēmējam nekādus pabalstus saistībā ar šo darbnespēju.

Regulas Nr. 1408/71 40. panta 3. punkts

34 Būtiski atzīmēt, ka Regulas Nr. 1408/71 40. panta 3. punkts attiecas uz gadījumu, kad darba ņēmējs ir bijis pakļauts tādas dalībvalsts tiesību aktiem, kuri pieder pie A tipa, kuros invaliditātes pabalsta piešķiršana ir atkarīga no nosacījuma, vai darba ņēmējs kādā noteiktā laika posmā ir saņēmis slimības pabalstu naudā vai ir bijis darbnespējīgs, ja attiecīgajam darba ņēmējam ir iestājusies darbnespēja, kas rada invaliditāti, kamēr viņš ir pakļauts citas dalībvalsts tiesību aktiem.

35 Šajā noteikumā paredzētā koordinācijas nozīme ir, ka, pirmkārt, ņemt vērā ikvienu laika posmu, kura laikā attiecībā uz darbnespēju darba ņēmējs saskaņā ar otrās dalībvalsts tiesību aktiem saņēma slimības pabalstus naudā vai tā vietā turpināja saņemt algu, vai arī invaliditātes pabalstus saistībā ar invaliditāti, kas iestājusies pēc šīs darbnespējas, tā, it kā tas būtu laika posms, kurā tam tikuši maksāti slimības pabalsti naudā saskaņā ar pirmās dalībvalsts tiesību aktiem vai kurā tas ir bijis darbnespējīgs šo tiesību aktu nozīmē (Regulas Nr. 1408/71 40. panta 3. punkta a) apakšpunkts).

36 Otrkārt, ir noteikts, ka tiesības uz invaliditātes pabalstiem saskaņā ar pirmās dalībvalsts tiesību aktiem iegūst vai nu pēc tam, kad beidzies pagaidu slimības kompensācijas laika posms, vai arī pēc tam, kad beidzies iepriekšējais darbnespējas laika posms, kas noteikts šajos tiesību aktos, bet ne agrāk kā dienā, kad darba ņēmējs iegūst tiesības saņemt invaliditātes pabalstu saskaņā ar otrās dalībvalsts tiesību aktiem saistībā ar invaliditāti, kas iestājusies pēc darbnespējas, vai arī ne agrāk kā dienā, kas seko pēc pēdējās dienas, kurā attiecīgais darba ņēmējs bija tiesīgs uz slimības pabalstiem naudā saskaņā ar otrās dalībvalsts tiesību aktiem (minētās regulas 40. panta 3. punkta b) apakšpunkts).

37 Tātad pastāv divi atšķirīgi koordinācijas noteikumu veidi.

38 No vienas puses, Regulas Nr. 1408/71 40. panta 3. punkta a) apakšpunktā ietvertais noteikums asimilē un apkopo notikumus, kas notikuši laika posmos, kuri pabeigti saskaņā ar otrās dalībvalsts tiesību aktiem, lai pārliecinātos, vai ir izpildīti pirmās dalībvalsts tiesību aktos paredzētie nosacījumi tiesību uz invaliditātes pabalstu iegūšanai.

39 No otras puses, Regulas Nr. 1408/71 40. panta 3. punkta b) apakšpunktā ietvertais noteikums nosaka laika ierobežojumu tiesību uz invaliditātes pabalstu iegūšanai pirmajā dalībvalstī, it īpaši atzīstot, ka ir atļauts minēto pabalstu piešķiršanu padarīt

atkarīgu no nosacījuma, vai ir pagājis primārais laika posms, kurā attiecīgā persona bija darbnespējīga vai arī saņēma slimības pabalstu naudā, un Beļģijas likumdevējs ir šo iespēju izmantojis, 1994. gada likuma 93. pantā nosakot viena gada primārās darbnespējas laika posma beigas kā nosacījumu tiesību uz minētajiem pabalstiem iegūšanai.

Darba ņēmēju brīva pārvietošanās

40 Kas attiecas uz darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, svarīgi atzīmēt, ka EKL 42. pants pieļauj atšķirības starp dažādām dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmām, un tā rezultātā — arī atšķirības attiecībā uz personu tiesībām, kas tajās strādā. Līdz ar to EKL 42. pants neattiecas uz atšķirībām šo sistēmu materiālo un procesuālo tiesību normās (skat. 1991. gada 7. februāra spriedumu lietā C-227/89 *Roenfeldt*, *Recueil*, I-323. lpp., 12. punkts, un 1994. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-165/91 *van Munster*, *Recueil*, I-4661. lpp., 18. punkts).

41 Tomēr ir skaidrs, ka EKL 39. panta mērķis netiktu sasniegts, ja, izmantojot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, migrējoši darba ņēmēji zaudētu savas sociālā nodrošinājuma priekšrocības, ko tiem nodrošina kādas dalībvalsts tiesību akti. Šādas sekas varētu atturēt Kopienas darba ņēmēju īstenot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, tādējādi radot šādas brīvības ierobežošanu (skat. 1991. gada 4. oktobra spriedumu lietā C-349/87 *Paraschi*, *Recueil*, I-4501. lpp., 22. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *van Munster*, 27. punkts).

42 Šajā gadījumā ir svarīgi konstatēt, ka, lai arī 1994. gada likuma 87. un 93. pants neparedz atšķirību starp darba ņēmējiem, kuri ir izmantojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, un tādiem, kas nav izmantojuši šādas tiesības, minēto pantu piemērošana pirmā gada laikā tomēr rada neizdevīgāku situāciju darba ņēmējiem, kas atrodas tādā situācijā kā prasītāja pamata lietā, salīdzinot ar darba ņēmējiem, kuri arī, atrodoties paliekošas vai pastāvīgas invaliditātes stāvoklī, nav izmantojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos.

43 Tiešām, lai arī iepriekš minētajiem darba ņēmējiem ir tiesības uz primārās darbnespējas pabalstu Beļģijā, K. Leimanei nav tiesību ne uz šādu pabalstu, ne arī uz cita veida analogiem pabalstiem Luksemburgā, ņemot vērā faktu, ka viņa jau saņem invaliditātes pabalstu šajā dalībvalstī.

44 Tā kā invaliditātes pabalsts, ņemot vērā Beļģijā nostrādāto laika posmu un veiktās apdrošināšanas iemaksas, netiek izmaksāts ātrāk kā pēc tam, kad beidzies viena gada primārās darbnespējas laika posms, 1994. gada likuma 87. un 93. panta piemērošana, kā precizē Beļģijas kompetentās iestādes, nozīmē, ka darba ņēmēji, kas atrodas tādā situācijā kā K. Leimane, ir veikuši sociālās iemaksas, nesaņemot pretī labumu (*cotisations a fonds perdus*) attiecībā uz pirmo darbnespējas gadu.

45 Šajā sakarā Tiesa ir jau nospriedusi, ka EK līgums negarantē darba ņēmējam, ka tā darbības paplašināšana vairākās dalībvalstīs vai tās pārcelšana uz citu dalībvalsti neietekmēs viņa stāvokli sociālā nodrošinājuma jomā. Ņemot vērā atšķirības dalībvalstu sociālā nodrošinājuma tiesiskajā regulējumā, šāda paplašināšana vai pārcelšana atkarībā no gadījuma var darba ņēmējam radīt lielākas vai mazākas priekšrocības vai trūkumus sociālās aizsardzības jomā. No tā izriet, ka, pat ja tā piemērošana ir mazāk izdevīga, šāds tiesiskais regulējums tik un tā atbilst EKL 39. un EKL 43. pantam, ja tas nerada attiecīgajam darba ņēmējam neizdevīgāku situāciju, salīdzinot ar tiem darba ņēmējiem, kas visas savas darbības veic dalībvalstī, kur to piemēro, vai salīdzinot ar tiem darba ņēmējiem, uz kuriem jau tas attiecas, un ja tā rezultātā tiek maksātas sociālā nodrošinājuma iemaksas, nesaņemot pretī labumu (skat. 2002. gada 19. marta spriedumu apvienotajās lietās C-393/99 un C-394/99 *Hervein* u.c., *Recueil*, I-2829. lpp., 51. punkts, kā arī 2006. gada 9. marta spriedumu lietā C-493/04 *Piatkowski*, Krājums, I-2369. lpp., 34. punkts).

46 Tādā situācijā kā pamata lietā, ja 1994. gada likuma 87. un 93. panta piemērošana, kā precizē kompetentās Beļģijas iestādes, rada atteikšanos izmaksāt darba ņēmējam, kurš ir izmantojis savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, jebkādu pabalstu par pirmo darbnespējas gadu, jākonstatē, ka šāda piemērošana ir pretrunā Kopienu tiesībām, ņemot vērā, ka, pirmkārt, darba ņēmējs tiek nostādīts neizdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar tiem darba ņēmējiem, kurus arī skārusi paliekoša darbnespēja, bet

kuri nav izmantojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, un, otrkārt, tas rada situāciju, ka tiek veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, nesaņemot pretī labumu.

47 Vēl būtiski atgādināt, ka, tā kā saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 40. panta 4. punktu atbilstība starp Beļģijas vispārējās invaliditātes sistēmu un Luksemburgas sistēmu attiecībā uz invaliditātes pakāpi ir atzīta Regulas Nr. 1408/71 V pielikumā, Luksemburgas kompetento iestāžu pieņemtais lēmums par minēto invaliditātes pakāpi ir saistošs arī Beļģijas kompetentajām iestādēm.

48 Šādā gadījumā tādu valsts tiesību aktu kā pamata lietā piemērošana migrējošam darba ņēmējam tādā pašā veidā kā nemigrējošam darba ņēmējam rada neparedzamas sekas, kas diez vai ir saderīgas ar EKL 39. panta mērķi un kas saistītas ar faktu, ka tiesības uz invaliditātes pabalstu migrējošam darba ņēmējam ir noteiktas divos atšķirīgu dalībvalstu tiesību aktos, kā tas redzams arī šī sprieduma 28.–33. punktā (pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *van Munster,* 30. punkts).

49 Gadījumos, kad pastāv šādas atšķirības starp tiesību aktiem, EKL 10. pantā minētais lojālas sadarbības princips nosaka valsts kompetentajām iestādēm pienākumu pielietot visus to rīcībā esošos līdzekļus, lai nodrošinātu EKL 39. panta mērķa sasniegšanu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *van Munster*, 32. punkts).

50 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdotajiem jautājumiem jāatbild tā, ka EKL 39. pants ir jāinterpretē tādā veidā, ka tas aizliedz dalībvalstu kompetentajām iestādēm piemērot tādus valsts tiesību aktus, kuros saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 40. panta 3. punkta b) apakšpunktu noteikts, ka tiesības uz invaliditātes pabalstu ir atkarīgas no tā, vai ir pagājis viena gada primārās darbnespējas laika posms, ja šāda piemērošana rada situāciju, ka migrējošs darba ņēmējs ir veicis iemaksas attiecīgās dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmā, nesaņemot pretī labumu, un tādējādi viņam tiek radīta neizdevīgāka situācija salīdzinājumā ar nemigrējušu darba ņēmēju.

Par tiesāšanās izdevumiem

51 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

EKL 39. pants ir jāinterpretē tādā veidā, ka tas aizliedz dalībvalstu kompetentajām iestādēm piemērot tādus valsts tiesību aktus, kuros saskaņā ar Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 un Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 13. aprīļa Regulu (EK) Nr. 647/2005, 40. panta 3. punkta b) apakšpunktu noteikts, ka tiesības uz invaliditātes pabalstu ir atkarīgas no tā, vai ir pagājis viena gada primārās darbnespējas laika posms, ja šāda piemērošana rada situāciju, ka migrējošs darba ņēmējs ir veicis iemaksas attiecīgās dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmā, nesaņemot pretī labumu, un tādējādi viņam tiek radīta neizdevīgāka situācija salīdzinājumā ar nemigrējušu darba ņēmēju.

[Paraksti]